MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Antajan viivan alle jää runsaasti aineellista ja aineetonta hyvää. Itaran tilinpäätöksen peittää unohduksen häveliäs viitta.

EMERITUSPIISPA MIKKO HEIKKA YRITYSTEN HYVÄNTEKEVÄISYYDESTÄ HELSINGIN SANOMISSA

Suomalainen sika päihittää tuontilihan

Toukokuussa käyttöön otettava laatumerkki tarjoaa tietoa kaupassa myytävän sianlihan tuotantotavoista. Kun kuluttaja valitsee hyllystä laatumerkityn lihan, hän tietää, että lääkkeiden käyttö on sialla minimoitu, salmonellaa ei ole ja terveydenhuoltoeläinlääkäri on käynyt tilalla 3–4 kertaa vuodessa. (MT 3.1.)

Alkutuotannon laatujärjestelmää on rakennettu viisi vuotta. Se perustuu sikojen terveydenhuoltojärjestelmä Sikavaan, jossa mukana olevien tilojen eläimet ovat jatkuvassa ja suunnitelmallisessa terveysseurannassa. Sikavaan kuuluu Suomen 1 640 sikatilasta 1 440.

Järjestelmää ovat rakentaneet isot lihatalot Atria, HK, Saarioinen ja Snellman sekä Eläintautien torjuntayhdistys ja Lihateollisuuden tutkimuskeskus. Hankkeen ohjausryhmässä on mukana myös sianlihan tuottajia.

Laatumerkkiä on odotettu jo pitkään. Korkeammilla kustannuksilla tuotettu suomalaisliha ei ole hyötynyt tuotannon paremmasta laadusta, vaan sitä on myyty lähes samanlaisena bulkkina kuin tuontilihaa. Tämä ei ole ollut suomalaisen tuottajan eikä liioin kuluttajankaan edun mukaista, sillä valintojen tekeminen pelkän paketin ulkonäön perusteella ei ole helppoa.

Kuluttajat kertovat mielipidetutkimuksissa haluavansa ostaa vastuullisesti tuotettua lihaa. Valintojen pohjaksi on kuitenkin ollut tarjolla vähän tietoa. Tätä tietovajetta laatumerkki nyt täyttää.

Kuluttaja jopa haastetaan miettimään, mitä hän lihahyllystä valitsee.

Tuontilihan valitseva tukee tuotantoa, jossa sikojen hännät katkotaan eikä salmonellaa ole saatu kuriin. Kotimainen liha on peräisin siasta, joka on saanut säilyttää saparonsa, elää EU-vaatimuksia tilavammin ja jolle ei ole syötetty antibiootteja ”varmuuden vuoksi”.

Myös tuore kansainvälinen tutkimus vahvistaa, että suomalaiset siat voivat selvästi paremmin kuin siat Keski-Euroopassa. Sen mukaan parhaimpaan eli erinomaiseen hyvinvointiluokkaan ylsi 44 prosenttia Suomen lihasikaloista. Lopuissa luokitus oli hyvä. (MT 16.12.)

Britanniassa, Espanjassa ja Ranskassa yksikään ei yltänyt erinomaiseen hyvinvointiluokitukseen.

Suomalaisen lihasikaloiden vahvuuksina pidettiin eläinten terveyttä, käyttäytymistä ja olosuhteita.

Suomalaisilla sikatiloilla tehdyn laatutyön pitää näkyä hinnassa.

Laatujärjestelmälle ja sitä ilmaisevalle merkille on yhä enemmän tarvetta tulevaisuudessa, sillä suomalaiskauppaan voi tulvia lihaa ympäri maailmaa.

EU neuvottelee parhaillaan kaupan vapauttamiseen tähtäävästä sopimuksesta Yhdysvaltojen kanssa. Neuvottelut aloitettiin viime kesänä ja niiden takarajaksi on alustavasti asetettu 2015. Myös maataloustuotannon jättiläinen Brasilia on halukas sopimaan kaupan vapauttamisesta suoraan EU:n kanssa.

Kuluttajansuoja on rakennettu Atlantin vastakkaisilla rannoilla kutakuinkin päinvastaisista lähtökohdista. Kun täällä tuotannon laatua rakennetaan tilalta asti, Yhdysvalloissa satsataan ketjun loppupäähän. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi salmonellan kitkemistä kemiallisesti. Neuvottelukumppaneilla on erilaisia käsityksiä myös muun muassa kasvuhormoneiden ja antibiioottien käytöstä.

Laadun rakentaminen ei ole ilmaista. Esimerkiksi salmonellattomuus on vaatinut suomalaistiloilta vuosien, jopa vuosikymmenten määrätietoista työtä. Kotimaiselle laatutyölle ei kuitenkaan ole saatu lisähintaa, koska kuluttajat eivät tunne käytössä olevia järjestelmiä.

Uuden laatumerkin avulla sikatilojen laatutyölle halutaan taata sille kuuluva hinta. Kotimaisen tuotannon jatkumisen voi turvata vain, jos sian hyvinvointi näkyy myös sen hinnassa.

Laadun rakentaminen ei ole ilmaista.

Pitää näyttää mallia

Pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) mielestä päättäjien on syytä luvata, että he tekevät itseään säästämättä päätökset, jotka ovat välttämättömiä hyvinvointiyhteiskunnan pelastamiseksi.

Uudenvuodentervehdyksessään pääministeri muistutti myös, että päättäjien pitää luottaa ihmisiin enemmän eikä pyrkiä sääntelemään ja päättämään kaikkea ihmisten puolesta. Suomalaiset eivät pääministerin mukaan koe oikeana, että joku ylhäältä tekee elämäämme koskevia keskeisiä valintoja puolestamme.

Pääministeri on oikeassa siinä, ettei päättäjien ja päätöksiä toimeenpanevan hallinnon pidä puuttua kaikkiin asioihin liian yksityiskohtaisesti. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, että hallinnon ote tavallisten ihmisten asioihin on tämänkin hallituksen aikana kiristynyt entisestään. Esimerkiksi maatalouteen liittyvä byrokratia on paisunut lähes sietämättömiin mittoihin.

Pääministerin huomio siitä, etteivät suomalaiset halua sanelupolitiikkaa ylhäältä, on esimerkiksi sote- ja kuntauudistuksissa unohtunut. Hallituksen valmistelema laki kuntien pakkoliitoksissa on mitä suurimmassa määrin sanelua.

Valtiovalta haluaa keventää hallintoa kunnissa, mutta valtionhallinnossa byrokratiatalkoot olisivat myös paikallaan. Suomalaiset pitävät tunnetusti siitä, että johtavassa asemassa olevat henkilöt näyttävät esimerkkiä.

Esimerkkiä voivat näyttää eläkeyhtiöiden johtajat vaikkapa työurien pidentämisessä ja lopettamalla lisäeläkkeet.

Poliittiset päättäjät voisivat esimerkiksi miettiä, tarvitaanko ministereitä ja heidän avustajiaan nykyinen määrä vai pärjättäisiinkö vähemmällä. Samalla voi pohtia myös sitä, tarvitaanko uusia säädöksiä nykyiseen tahtiin. Voisivatko hallinto ja päättäjät pääministerin toivomuksen mukaisesti luottaa enemmän ihmisiin?

VIERASYLIÖ

Onko kestävä kehitys mahdollista?

Vuonna 1987 YK:n asettama Brundtlandin komissio julkaisi raporttinsa ”Yhteinen tulevaisuutemme”. Siinä korostettiin, että maailmassa kehityksen tulisi tapahtua tavalla, joka tyydyttää nykyisen polven tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisuuksia turvata omia tarpeitaan.

Tänään neljännes vuosisata myöhemmin on selvää, että liian monella sektorilla kehitys on ollut kielteistä. On siksi hyvin perusteltua, että Worldwatch-instituutin vuosiraportissa State of the World 2013 yritetään löytää vastaus kysymykseen, onko kestävä kehitys vielä mahdollinen.

Raportissa todetaan, että elämme maailmassa, jossa ilman minkäänlaista järkevää yhteyttä Brundtlandin komission määritelmään, on vähitellen alettu sanoa kestäväksi melkein mitä tahansa tuotantoa ja toimintaa.

Ruvettiin puhumaan ”vihreästä kasvusta” ja ”vihreistä töistä”. Kestävän kehityksen ilmaisun runsas käyttö antoi helposti ihmisille harhakäsityksen, että laajalti olimme menossa hyvää tulevaisuutta kohti. Toisin sanoen, että voimme jatkaa nykyistä elämänmenoa ja kulutusta suurin piirtein kuten ennen, ehkä välittäen hiukan enemmän ympäristöstä.

Tämä on vaikeuttanut järkevämmän, pitkäjänteisen energia-, ympäristö-, ja sosiaalipolitiikan harjoittamista.

Köyhyys on vähentynyt

Samaan aikaan on yhä useammassa maassa ruvettu tajuamaan, että tähänastinen ”kehitys” on vahingoittanut niin luontoa kuin ihmisiä niin paljon, että kurssia on muutettava. Näin onkin joillakin sektoreilla jo tapahtunut.

On myönteistä, että köyhien lukumäärä maailmassa on vuoden 1990 jälkeen voimakkaasti vähentynyt samoin kuin myös puhdasta vettä vailla olevien ihmisten lukumäärä. Metsätuhot ovat eräissä maissa pienentyneet ja naisten asema, erityisesti koulutus, parantunut.

Mutta kielteiset trendit ovat edelleen lukuisia ja vakavia. Maapallon yhdeksää sektoria koskevan sietokyvyn katsaus toteaa, että kasvihuonekaasujen, biologisen monimuotoisuuden ja typen päästöjen osalta rajat ovat jo ylittyneet tai ylittymässä. Myös valtamerien kasvava happamoituminen on huolestuttava.

Ihmisen ekologinen jalanjälki on jo nyt niin suuri, että tarvitsisimme puolitoista maapalloa tyydyttämään resurssitarpeitamme.

Suomen ekologinen jalanjälki on maailman kolmanneksi suurin. Maapallo pystyisi ehkä tyydyttämään 4–5 miljardin ihmisen tarpeet. Mutta meitä on jo nyt hitaammasta väestönkasvusta huolimatta jo yli seitsemän miljardia.

Tarvitsisimme puolitoista maapalloa tyydyttämään resurssitarpeitamme.

Päästöt kuriin kaikkialla?

Vaikka väestönkasvu jatkuisikin alemmalla tasolla, Aasiassa, Latinalaisessa Amerikassa ja Afrikassa kasvava kulutus johtaa luonnon resursseihin kohdistuvan paineen lisääntymiseen ja ilmastonmuutoksen nopeutumiseen. Kiina on jo ohittanut USA:n maailman suurimpana kasvuhuonekaasujen tuottajana.

Teollisuusmaat näkisivät mielellään, että kaikki maat, mukaan lukien kehitysmaat alkaisivat vähentää päästöjään. On epärealistista uskoa, että näin tapahtuisi. Tämä tarkoittaa, että teollisuusmaitten olisi alennettava päästöjään vähintään 80 prosenttia. Viime vuosina globaalipäästöt ovat lisääntyneet kolme kertaa nopeammin kuin väestönkasvu.

Brundtlandin komission kestävän kehityksen määritelmässä sanotan, että nykyisen sukupolven on toimittava niin, että sen tarpeet tyydytetään, muttei sanota mitkä nämä ovat. Teollisuusmaitten saavuttamasta elintasosta ja kulutuksestahan ei voi olla kysymys; sehän on täysin kestämätöntä.

Professori David Pearce on esittänyt hyvän määritelmän: Kestävyyden pitäisi tarkoittaa, että toimitaan niin, että olemassa olevia resursseja käytetään niin etteivät ne vähene.

Mikäli tätä määritelmää yleisesti olisi käytetty olisivat todennäköisesti luonnonresurssimme paremmassa kunnossa.

Illuusioista eroon

On vaarallinen illuusio uskoa, että helposti ja pienin kustannuksin voisimme kääntää kehityksen kestävämmälle linjalle. Nythän ei ole kysymys siitä, että kehitystä ”viherretään” hieman, vaan siitä, että eri sektoreilla harjoitetaan hyvin koordinoitua politiikkaa, joka on niin luonnon, ihmisten kuin yhteiskunnan kannalta pitkällä aikavälillä kestävää.

Päätöksentekijöiden tulee olemaan vaikea ajaa tällaista linja, mutta se on välttämätöntä niin kuin yhteistoiminnan lisääminen kaikilla tasoilla.

Kehityksen dominoimana mittarina käytetään edelleen yleisesti bruttokansatuotetta, mutta tämä antaa liian kapean kuvan yhteiskunnan kehityksestä.

Se heijastaa vain teollisuussektorin tiettyjen tavaroiden ja palvelusten arvoa, mutta aliarvioi sosiaali- ja ympäristötekijöiden merkitystä. Tästä huolimatta poliitikot uskovat edelleen sen arvoon kehityksen mittarina.

Onneksi on kehitetty parempia mittareita. Mielenkiintoisimpia on gpi, todellisen kehityksen mittari. Sen lähtökohtana on tavanomainen bkt, mutta siitä vähennetään esimerkiksi rikosten, liikenneonnettomuuksien, avioerojen, ympäristön vahingoittumisen kustannukset.

Gpi ottaa lisäksi huomioon tulojen jakautumisen ja myönteisinä tekijöinä sekä kotitaloustyön että lasten ja vanhusten hyväksi tehty vapaaehtoistyö.

Suomessa oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2007 tavanomainen bkt noin 32 000 euroa henkilöä kohden mutta gpi vain 3 100 euroa. Bkt antaa aivan liian myönteisen kuvan todellisesta kehityksestä.

Raportin mukaan ihmiskunta on nyt niin valtavien ongelmien edessä, että on vaikeaa uskoa että ne voidaan ratkaista. Aivan mahdotonta ei kuitenkaan ole, että joillakin sektoreilla voidaan saavuttaa positiivisia tuloksia.

U. B. LINDSTRÖM

Kirjoittaja on kehitys- ja ympäristökysymyksiin erikoistunut professori.

PÄIVÄN KUVA

SINI-TUULIA MÄKELÄ

Aikaista kevätkyntöä

Kannonkoskella pohjoisessa Keski-Suomessa **Meri-Tuulia Mäkelä** kynti rantapellon uudenvuodenpäivänä. Syksyllä maa oli liian kuivaa kynnettäväksi. Vuoden ensimmäisenä päivänä maan kosteus oli sopiva kyntämiseen. Routaa ei ollut yhtään, vain pinta oli hieman kohmeessa. Keväämmällä lohkolle kylvetään kaura-heinä-seos. Meri-Tuulian sisko **Sini-Tuulia** ikuisti erikoisen kyntöhetken.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: NIKLAS HOLMBERG

Lidl on halpa

Niin saksalainen kauppaketju vielä muutama vuosi sitten ainakin väitti.

Lidleissä on kuitenkin eroja. Toiset ovat halvempia kuin toiset. Huomasin asian päivittäisillä kauppareissuillani Brysselin lähi-Lidlissä.

Joululomilla tein vertailun.

Kokosin ostoskorin tismalleen samoista tuotteista brysseliläisessä Lidlissä ja Uudenkaupungin Lidlissä. Valitsin koriin vain kauppaketjun omia halpamerkkejä. Lähinnä saksalaista tuontitavaraa. Tarjoustuotteita tai alkoholijuomia en ottanut mukaan.

Uudessakaupungissa 23 tuotteen ostoskorin hinnaksi tuli karvan alle 44 euroa. Brysselissä selvisin vajaalla 30 eurolla.

Brysselin Lidl on siis 33 prosenttia halvempi kuin Uudenkaupungin Lidl. Tai toisinpäin. Uudessakaupungissa on 49 prosenttia kalliimpaa kuin Brysselissä.

Joissakin tuotteissa erot ovat häkellyttävän suuria.

Nestesaippua 69 senttiä Brysselissä, 1,59 euroa Uudessakaupungissa. Jäätelöpaketti 1,49 euroa vastaan 2,99 euroa. 450 gramman Gouda-juustosta nyhdetään Suomessa 3,29 euroa, kun Belgiassa sen saa 1,8 eurolla. Kilon valmislasagne irtoaa Brysselissä runsaan euron halvemmalla.

Brysselissä Lidl on kolmanneksen halvempi kuin Uudessakaupungissa.

niklas.holmberg@maaseuduntulevaisuus.fi

Hiilihapotettu lähdevesi maksoi Ukin Lidlissä ilman panttia 69 senttiä pullo. EU-parlamentin nurkilla samanlaisen, mutta eri merkkisen pullon saa 29 sentillä. Ainoastaan kreikkalaista jugurttia kaupiteltiin kummassakin kaupassa samalla hinnalla.

Mikäköhän eroa voisi selittää? Kyseessä ovat kuitenkin saman ketjun kaupoista ostetut saman merkkiset ja samankokoiset tuotteet.

Ensimmäisenä tulevat tietysti verot. Ruuan arvonlisävero on Belgiassa 6 prosenttia ja Suomessa 14 prosenttia.

Se selittää kuitenkin vain pienen osan hintaerosta. Ilman alvia Brysselin ostoskori on edelleen 28 prosenttia halvempi.

Entäs sitten palkat?

Myyntityöntekijöiden palkat ovat Suomessa ja Belgiassa käytännössä samat. Belgian lakisääteinen minimipalkka on 1 505 euroa kuussa. Kokopäiväisen kaupan myyjän peruspalkka on Suomessa 1 665 euroa kuussa. Verot ja sotumaksut ovat Belgiassa kovemmat niin työntekijöille kuin työnantajille.

Kiinteistökustannuksissa luulisi olevan eroa. Toinen liike sijaitsee keskellä suurkaupunkia Euroopan tiheimmin asutulla alueella ja toinen pellolla suomalaisen pikkukaupungin liepeillä.

En osaa arvioida tarkemmin. Tiedän vain, että vuokrataso on Brysselissä yllättävän edullinen. Parkkipaikkaa ja tyhjää tilaa on Ukin Lidlissä enemmän.

Kuljetuskustannuksissa tulee etua Brysselin hyväksi. Rekka sujahtaa Saksasta Belgiaan muutamassa tunnissa. Myyntivolyymit ovat epäilemättä isommat, mikä sekin säästää logistiikassa.

Kuljetuskustannusten osuus yksittäisen tuotteen hinnasta on kuitenkin hyvin pieni ja tavaraa tuodaan Suomeen halvalla paljon kauempaakin.

Johtuisiko ero asiakkaista?

Brysselin lähi-Lidl sijaitsee selvästi köyhemmässä kaupunginosassa. Kassalla jonottaa sulassa sovussa ainakin 20 eri kansallisuuden edustajia.

Suuret maahanmuuttajaperheet lisäävät halpatuotteiden kysyntää. Kun myydään enemmän, voidaan myydä halvemmalla.

Se selittäisi myös nimenomaan halpatuotteiden edullisuuden. Kalliimmissa bränditutteissa hintaero Ukin ja Brysselin Lidlien välillä on selvästi pienempi.

Toisaalta myös Uusikaupunki on kärsinyt pitkään korkeasta työttömyydestä ja tulotaso alueella keskimääräistä matalampi.

Sitten on vielä yksi selitys. Kilpailu tuppaa laskemaan hintoja.

Markkinoita hallitsevat K- ja S-ketjut määräävät Suomessa päivittäistavaroiden hinnat. Lidlille riittää, että se on joissakin tuotteissa hiukan halvempi.

Näkyvintä hintakilpailu on muutamissa sisäänvetotuotteissa. Halpatuotteissa kilpailua on hyvin vähän.

Belgiassa halpamarkkinoilla kampailevat Lidlin lisäksi toinen saksalaisketju Aldi sekä kotimaiset Colruyt ja Match. Niiden päälle tulevat sadat maahanmuuttajien pyörittämät pikkukaupat ja suuret Carrefour ja Delhaize-ketjut.

Kolmen suurimman ketjun markkinaosuus on vähän yli 70 prosenttia, kun Suomessa kaksi suurinta hallitsee 80 prosenttia kaupasta.

Sanonnan mukaan tyhmä ei ole se joka pyytää, vaan se joka maksaa.

LEHTIKATSAUS

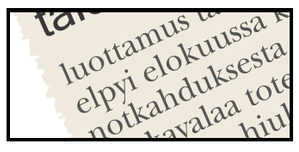

Viina ongelma ikäihmisillekin

Aamulehti on huolissaan eläkeikäisten juomisesta.

”Jo hyvän aikaa tutkijat ja lääkärit ovat kasvavalla kauhulla seuranneet eläkeläisten juomatottumusten rajua muutosta.

Yli 65-vuotiaiden alkoholin kulutus on ollut selvässä nousussa jo kolmisenkymmentä vuotta eikä suurten ikäluokkien eläköityminen näytä tuovan muutosta kehitykseen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksissa silmään pistää se, että 20 vuodessa raittiiden eläkeläisnaisten osuus on tippunut 70 prosentista 40:een.

Alkoholitutkija toisensa jälkeen on ennustanut, että suurten ikäluokkien viinanhuuruiset eläkepäivät tulevat vielä yhteiskunnalle tuhottoman kalliiksi, jos ongelmaa ei tunnisteta ja siihen puututa.”

”Eläkeläisten juopottelu on aina näihin päiviin saakka ollut vaiettu ilmiö, mikä on ollut otollinen alusta ongelman kasvulle. Tästä asiasta vaikeneminen ei kuitenkaan ole hienotunteisuutta vaan piittaamattomuutta – niin kansantaloudellisesti kuin inhimillisesti.”

Kortit syytä selvittää

Kaleva pitää hyvänä, että bonuskorttien vaikutuksia selvitetään.

”Kilpailu- ja kuluttajavirasto on myös valmis puuttumaan bonuskorttien ehtoihin, jos käy ilmi, että kanta-asiakkuus rajoittaa kilpailua.”

”Asiakaskortilla yritykset saavat vaivatta tietoonsa dataa, jota olisi muuten vaivalloista ja kallista kerätä. Yksityisyyden suojan kannalta olisi tärkeää ymmärtää, minkälaisiin tietoihin asiakkuus antaa valtakirjan.

Kanta-asiakasjärjestelmän toimivuuden selvittäminen on paikallaan, jotta vaivaksi asti kertyneiden värikkäiden muoviläpysköjen avulla saatavien bonusten ja plussien todellinen merkitys selviää.”